

MOBILITATEA POPULAȚIEI ȘI STRUCTURA SOCIALĂ DIN COMUNITĂȚILE RURALE

Georgeta Tamaș

Maria Fulea

Secretar cu probleme sociale
Comitetul județean P.C.R. — Vaslui

Centrul de cercetări sociologice

Mobilitatea populației active în general, deci „disponibilitatea” la mișcare, indiferent de tipurile de materializare concretă, reprezintă în esență, conexiunea dintre aspectul numeric-cantitativ și cel structural-calitativ, fiind o rezultantă a formelor de integrare la cerințele sociale ale sistemului productiv în ansamblu.

Procesul trecerii succesive, dar de un nivel calitativ superior, de la mobilitate la stabilitate constituie expresia concentrată a progresului tehnico-științific, a eficienței sociale a muncii, a dialecticii dintre bază și suprastructură, a perfecționării în ultimă analiză a relațiilor sociale.

Epoca contemporană, dinamic caracterizată prin progresul tehnico-științific, prin modernizarea structurilor economice și sociale, promovează în proporții însemnate, în ritmuri accelerate un proces de mișcare a populației, indiferent de tipul acesteia (mobilitate profesională, interformații de muncă, interunități, interramuri, intersectorială, geografică și socială). Mobilitatea profesională, schimbările de profesii în general, determină o nouă ierarhie, o poziție nouă, în spațiul social, a indivizilor, a grupurilor sociale etc.

Mobilitatea profesională a populației determină, cu intensități diferite, în funcție de statutul educațional al acesteia, dezvoltarea economică și socială. De aceea, punerea în valoare a aspectului calitativ-structural al procesului de mișcare a populației active-ocupate, cu multiplele și complexe implicații pe planul macro- și microsocioalului sint de natură să contribuie la estimarea realist-științifică a potențialului uman intersectorial, la utilizarea eficientă a forței de muncă, la cunoașterea factorilor de integrare și de stabilitate, la rolul și statutul indivizilor, a grupurilor și păturilor sociale în ierarhia valorică a sistemului social.

Dezvoltarea multilaterală a economiei țării noastre pe baza industrializării în ritmuri intense și proporții susținute, a repartizării cit mai raționale și judicioase a forțelor de producție în profil teritorial, precum și a modernizării producției industriale și agricole a determinat un accentuat proces de mobilitate profesională și intersectorială a populației active, o mișcare pe verticală și pe orizontală a resurselor umane. Implementarea numeroaselor întreprinderi industriale, crearea de noi locuri de muncă neagricole, cooperativizarea agriculturii, modernizarea tehnologiilor de producție a condiționat un puternic flux migratoriu, o mobili-

tate de tip rural-urban. Privită sub raport cantitativ, la scară națională, mobilitatea populației din agricultură spre ramurile neagricole, în special spre industrie, între mediile sociale, rural-urban, circumscrie unul dintre cele mai ample procese sociale desfășurate în anii construcției socialiste, proces care caracterizează dinamismul social al unei economii moderne, multilateral dezvoltate.

Profundele mutații calitative care au loc în structura socială și de clasă a țării noastre au fost analizate de tovarășul Nicolae Ceaușescu în Raportul la cel de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român: „Ca rezultat al dezvoltării susținute a forțelor de producție, al întregii politici a partidului de construcție socialistă, în perioada care a trecut de la Congresul al XI-lea au continuat să se producă noi schimbări în structura societății, în fizionomia claselor și în raporturile dintre ele, în direcția întăririi alianței clasei muncitoare și țărănimii, a unității întregului popor, a afirmării tot mai puternice a coeziunii națiunii noastre socialiste”¹.

Conceptul de mobilitate a populației este deosebit de vast, complex și dinamic, în care se interferează și se intercondiționează factori de natură economică, demografică, socială, cultural-educatională, psihologică și politică, abordarea acestei mișcări numai dintr-un unghi de vedere fiind unilaterală și mai puțin veridică. Rezultat al conexiunii multifactoriale, mobilitatea populației implică variate consecințe și cauze care necesită o tratare sistemică și dinamică.

Pluricauzalitatea mobilității profesionale, intersectoriale și geografice a forței de muncă este de ordin general, determinată de evoluția societății noastre, și, în același timp de ordin personal, psihologic, proprie structurii și nivelului aspirațional al populației. Cauzalitatea la nivel macroeconomic, macrosocial, își pune amprenta în mod prioritar asupra direcțiilor mari ale mobilității, cit și asupra omogenizării sau diferențierii statutului economic, social și educațional al forței de muncă, în esență asupra poziției sociale a personalului muncitor.

În mediul rural, populația aptă de muncă și ocupată, privită în ansamblu, la scară națională, se caracterizează prin cea mai însemnată proporție și cel mai înalt ritm al mobilității, sub toate tipurile ei de manifestare. Mobilitatea rural-urbană s-a realizat sub forma unei tendințe liniare, atestată la nivelul macrosocialului de procesul creșterii numerice a clasei muncitoare, de reducerea în consecință a țărănimii, în special a țărănimii cooperatiste. Mobilitatea rural-urbană s-a realizat concomitent și succesiv în general, cu schimbarea profesiei, a ocupației, a unității productive, a ramurii și sectorului de activitate și, în final, cu mișcarea rezidențială. Mobilitatea profesională a populației rurale a determinat, la rândul său, puternice mutații în poziția economică, socială și educațională a acesteia, a investit forță de muncă cu un nou statut social, i-a creat roluri calitative superioare și posibilitatea schimbării acestui statut, în perspectivă. Noua poziție a populației rurale a condiționat noi dimensiuni în ierarhia puterii, prestigiu superior în categoria socială, în comunitatea rurală etc. Efectele schimbărilor de statut se transpun

¹ Nicolae Ceaușescu, *Raport la cel de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român*, București, Edit. politică, 1979, p. 58.

și asupra cadrului psihosocial, determinînd un mai mare grad de satisfacție în muncă.

Mobilitatea profesională a populației din comunitatea rurală își are corespondentul, într-o proporție covârșitoare, în mobilitatea de statut economic și social, ceea ce semnifică în esență ridicarea calității vieții. Numeroasele investigații ale colectivului de sociologie rural-agrară al Centrului de cercetări sociologice au evidențiat această traiectorie socială a fluxurilor migrației.

În studiul prezent ne-am propus estimarea ritmului și proporției mobilității profesionale, interramuri și geografice a populației din cele 71 de comune ale județului Vaslui în dinamica anilor 1968—1977, precum și cauzele și motivațiile migrației forței de muncă.

Amplasarea judicioasă a forțelor de producție în profil teritorial a condiționat și a favorizat dezvoltarea industrială a județului Vaslui, creșterea sa economico-socială. Analizînd situația demografică a județului Vaslui în perioada 1930—1977, se remarcă două tendințe majore: creșterea sub raport liniar a populației din mediul urban și o tendință de sporire, apoi de reducere a populației din mediul rural, spre limita superioară a intervalului. Estimînd dinamica raportului dintre ponderea populației urbane și rurale a județului Vaslui, se remarcă următoarele valori: 1930 — 0,22; 1968 — 0,26; 1977 — 0,40; cu alte cuvinte, poate fi evaluată o dublare a acestui indicator. Populația din mediul urban a crescut în perioada 1956—1977 cu un ritm anual de 3,18%, în timp ce, în aceeași perioadă, populația din mediul rural s-a redus într-un ritm mediu anual de — 0,37%. Raportul dintre ritmul mediu (1977/1956) al populației urbane și ritmul mediu al populației rurale s-a estimat a fi la — 8,59%.

Populația urbană a județului Vaslui a înregistrat în anul 1977, comparativ cu anul 1948, un spor absolut de 65 779 persoane, reprezentînd o creștere relativă cu 110%, în timp ce populația rurală prezintă un spor absolut de numai 26 178 persoane, corespunzător unei creșteri relative cu cca 9%. Cu alte cuvinte, creșterea (în %) populației urbane ce revine la un procent de creștere a populației rurale în perioada 1948—1977 se estimează la 12,22.

Raportul dintre sporurile absolute ale populației din cele două medii sociale, pentru perioada analizată, se estimează la 2,51, semnificînd faptul că la un spor absolut de o persoană din rural îi corespunde o creștere a populației urbane cu 2,5 persoane, deci o dinamică demografică importantă. Nu mai puțin important se prezintă și dinamica greutății specifice a populației din cele două medii sociale. Raportul dintre ponderile populației urbane în perioada 1948—1977 a fost de 1,66, iar al celor rurale de 0,86. Dacă în anul 1948 populația urbană reprezenta 17,3% din totalul populației județului, în anul 1977, greutatea specifică se estima la 28,7%. Paralel cu creșterea ponderii populației urbane s-a redus, desigur nu în același ritm, populația rurală de la 82,7% în 1948 la 71,3% în anul 1977. Migrația populației rurale în special spre centrele urbane a dus la mobilitatea profesională, la modificarea statutului său social.

Dezvoltarea economico-socială a județului Vaslui a determinat creșterea populației active ocupate în ramurile neagricole, în special

în industrie. Evident, cea mai mare parte a forței de muncă a fost recrutată din rural, din agricultura cooperatistă, semnificând amploarea mobilității interramuri și intersectorială. Paralel cu mobilitatea profesională și intersectorială, la nivelul așezărilor rurale se remarcă un proces de mișcare pendulatorie a populației sub forma navetismului care diminuează în consecință mobilitatea rezidențială. Creșterea numerică și implicit calitativă a grupurilor sociale aparținând clasei muncitoare și păturii intelectuale cu locul de muncă în urban sau în rural, dar stabilizate în așezările rurale, este reliefată în tabelul nr. 1. (vezi tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1
Dinamica absolută și relativă a grupării comunelor din județul Vaslui în funcție de efectivul personalului muncitor

Per. mun- cit.	100— 200 (I)	201— 300 (II)	301— 400 (III)	401— 500 (IV)	501— 600 (V)	601— 700 (VI)	701— 800 (VII)	801— 1000 (VIII)	1001— 1500 (IX)	Total
Ani										
1968	29 40,85	20 28,17	9 12,68	8 11,26	2 2,82	2 2,82	—	—	1 1,40	71 100,0
1970	29 40,85	21 29,58	8 11,27	7 9,86	3 4,22	2 2,82	—	—	1 1,40	71 100,0
1975	22 30,99	24 33,80	7 9,86	10 14,08	3 4,23	2 2,82	—	—	3 4,22	71 100,0
1976	20 28,17	23 32,39	11 15,49	8 11,27	4 5,64	2 2,82	—	—	3 4,22	71 100,0
1977	27 38,03	14 19,72	13 18,31	9 12,68	2 2,82	2 2,82	1 1,40	1 1,40	2 2,82	71 100,0

Structura și efectivul personalului muncitor se concentrează în funcție de gradul de dezvoltare al așezării rurale, de efectivul populației active și de poziția geografică în raport cu centrele industriale. În dinamică, se remarcă tendința de creștere a comunelor cuprinse în limitele intervalelor superioare și de reducere a personalului muncitor cuprins în limitele intervalelor inferioare, atestând tendința de mobilitate profesională a populației din mediul rural.

Correspondența dintre factorul timp și intensitatea trecerii comunelor de la starea inițială la alte stări a fost analizată prin sistemul matriceal, după cum arată tabelul nr. 2. (vezi tabelul nr. 2).

Datele atestă faptul că din prima clasă a grupării personalului muncitor, 16% din comune și-au schimbat o dată locul; din clasa a II-a 35% din totalul lor și-au modificat de trei ori locul, din clasa a III-a circa 42% au manifestat mobilitate, din clasa a IV-a 33% din comune și-au schimbat de 6 ori locul; din clasa a V-a 75% și-au modificat de 4 ori limitele intervalului, iar din clasa a VI-a 50% și-au schimbat de 2 ori clasamentul etc. Mobilitatea comunelor rurale în funcție de numărul personalului muncitor, pe clasele valorice, se estimează: I, —1; II, —7; III, +3; IV, +2; V, 0; VI, 0; VII, +1; VIII, +1; IX, +1. Cu alte

cuvinte, în perioada curentă (1977), comparativ cu anii de bază, s-a evidențiat reducerea numărului comunelor cu personal muncitor mai mic și a crescut ponderea acelor cu efectiv mai mare.

Tabelul nr. 2

Matricea trecerilor totale ale efectivului personalului muncitor al comunelor din județul Vaslui (1968-1977)

Clasa	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	Total
I	84	16								100
II	14	57	14	3						88
III		7	20	6	2					35
IV	1	1	1	22	5	2		1		33
V			3	2	3	2			2	12
VI				2	2	4				8
VII										
VIII										
IX							1		7	8
Total	99	81	38	35	12	8	1	1	9	284

Detaliat, pe anii de referință, starea trecerilor este redată în tabelul nr. 3. (vezi tabelul nr. 3).

Tabelul nr. 3

Matricea structurii trecerilor totalului personalului muncitor al comunelor din județul Vaslui

Structura stării	1968-1970	1970-1975	1975-1976	1976-1977	Total
Treceri în clase superioare	1	22	17	13	53
Treceri în clase inferioare	1	4	12	17	34
Stări constante	69	45	42	41	197
TOTAL	71	71	71	71	284

Din totalul mobilității comunelor rurale privind efectivul personalului, peste 18% reprezintă cele spre stări superioare, 12% spre stări inferioare, iar 69% înregistrează stări inițiale.

Analizată în perioada celor zece ani, structura stării trecerilor prezintă diferențieri de la o etapă la alta. De exemplu, în 1968-1970, mobilitatea comunelor sub acest indicator este redusă, peste 97% din așezări caracterizându-se prin stări constante, deși efectivul personalului muncitor se menține în limite înalte. Începând cu anul 1970, se înregistrează valori superioare ale mobilității profesionale a populației active. În anii 1970-1975 mobilitatea comunelor a reprezentat cca 37% din care aproape 85% în stări superioare. Tendința mobilității profesionale a populației din așezările rurale s-a accentuat spre sfârșitul intervalului, aceasta cu atât mai mult cu cât este necesar de a se raporta la dinamica populației

din mediul rural, la tendința ei de reducere. În concluzie, pe măsura industrializării și modernizării județului a crescut numărul personalului muncitor de la sate.

După cum se vede în tabelul nr. 4, valori ridicate ale probabilității de trecere la stări superioare se înregistrează la clasa a II-a, a III-a și a VI-a, confirmând mobilitatea profesională a populației din așezările rurale, creșterea numerică a personalului muncitor, schimbarea structurii sociale și celei de clasă (vezi tabelul nr. 4).

Tabelul nr. 4
Matricea stochastică a probabilităților de trecere

Clasa	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	Total
I	0,840	0,160								1,000
II	0,159	0,648	0,159	0,034						1,000
III		0,200	0,571	0,172	0,057					1,000
IV	0,030	0,030	0,030	0,667	0,152	0,061		0,030		1,000
V			0,250	0,167	0,250	0,166			0,167	1,000
VI				0,250	0,250	0,500				1,000
VII										
VIII										
IX							0,125		0,875	1,000

Mutațiile în statutul social, economic și educațional al populației rurale se exteriorizează din însuși procesul de creștere numerică a personalului muncitor.

Indici de devansare cu valori ridicate se constată la încadrarea așezărilor rurale în limite ale intervalului de creștere de peste 100 persoane, cuprinzând astfel 126 comune în perioada curentă, comparativ cu cea de bază (1968), atestind amploarea mobilității profesionale și implicit pe cea intersectorială (vezi tabelul nr. 5).

Tabelul nr. 5
Distribuția comunelor județului Vaslui în funcție de indicii de devansare cu structură fixă a totalului personalului muncitor (1968 = 100)

Total pers. muncitor	-100,0	100,1-150,0	150,1-200,1	200,1-250,0	250,1+	Total
1970	61 85,9	10 14,1	—	—	—	71 100,0
1975	33 46,5	32 45,1	4 5,6	2 2,8	—	71 100,0
1976	25 35,2	36 50,7	8 11,3	1 1,4	1 1,4	71 100,0
1977	38 53,5	23 32,4	9 12,7	1 1,4	—	71 100,0

Proporția mobilității intersectoriale și mai precis interramuri și subramuri de activitate s-a estimat prin gruparea comunelor rurale în raport cu numărul și structura populației active ocupate în activitățile producției materiale și spirituale.

Datele dezvăluie următoarele tendințe : **a.** din cele 71 de comune, 58 dețin personal cuprins în industrie în limita intervalului de până la 25, din care aproape 88% se situează în gruparea personalului total între 100 și 500 persoane ; **b.** în ramura agricolă, peste 50% din numărul comunelor au numărul mediu al personalului total cuprins în intervalul de la 100—300 persoane, corespunzător personalului din agricultură încadrat în proporție de aproape 75% în limita superioară de până la 100 ; **c.** în construcții, comunele se concentrează în grupe sub 25 persoane, într-o proporție de cca 60% personal din această ramură și totalul numărului mediu al personalului între 100—400 ; **d.** în circulația mărfurilor, majoritatea comunelor sînt polarizate spre o medie a personalului din această ramură în intervalul de 16—50 și respectiv de 100—400 ; **e.** în transporturi și telecomunicații, 3/4 din numărul așezărilor rurale se situează în intervalul de sub 20 personal, iar cca 60% din ele cu o medie a totalului personalului în intervalul de 100—300 ; **f.** în domeniul ocrotirii sănătății, asistență socială și cultură fizică, peste 90% din așezările rurale dețin sub 25 persoane din specialitatea respectivă și cca 75% din comune se situează între 100—400 efectiv mediu al personalului muncitor ; **g.** în învățămînt, cultură, artă, știință și deservirea științifică peste 90% din comune dețin pînă la 100 persoane, corespunzător intervalului dintre 100—500 al numărului mediu total al personalului ; **h.** în instituții financiare, de asigurări, administrație, uniuni, asociații și alte ramuri, sub raportul personalului de specialitate, peste 50% din comune dețin între 11—20 persoane.

Politica de dezvoltare sistematizată și de modernizare a așezărilor rurale a dus și la crearea locurilor de muncă în incinta comunelor, la ocuparea, este drept, într-o proporție relativ redusă a populației în ramurile neagricole. Personalul muncitor al comunelor rurale este ocupat, în cea mai mare măsură, în afara comunității rurale, de regulă în centrale industriale. Existența unui însemnat număr al personalului muncitor provenit și stabilizat în rural, dar ocupat în aproape toate ramurile producției materiale și spirituale, a determinat importante mutații în tipologia socială a nucleului familial, în adîncirea și diversificarea structurii sociale în colectivitatea rurală.

Procesul accentuat al migrației (sub forma pendulatorie) a forței de muncă, manifestat cu intensități diferite la nivelul zonelor economice, a favorizat, în mod deosebit, prin mobilitatea de statut a populației ocupate, importante schimbări în structura socială rurală.

Plecările definitive din așezările rurale, în special ale populației tinere, formate profesional sau în curs de profesionalizare, au determinat valori ridicate ale mobilității geografice. Cîteva calcule estimative în acest sens sînt redată în tabelul nr. 6.

După cum este și firesc, valorile migrației brute sînt superioare celor aferente migrației nete, deoarece volumul intrărilor în sat este mult mai redus comparativ cu volumul ieșirilor în condițiile în care populația rămîne constantă.

Sub raportul migrației nete, marea majoritate a comunelor rurale se concentrează în intervalul de până la rata de 30‰. Aproximativ 3/4 din cele 71 de așezări rurale se situează, privind migrația brută, în limitele

Tabelul nr. 6

Distribuția comunelor județului Vaslui în funcție de rata migrației nete și brute a populației (1977)

Densitate migrație	-20	21-30	31-40	41-50	51+	Total
Tip migrație						
Rata migrației nete*	22 30,9	38 53,5	8 11,4	2 2,8	1 1,4	71 100,0
Rata migrației brute**	1 1,4	7 9,9	39 54,9	16 22,5	8 11,3	71 100,0

$$* \text{ Rata migrației nete} = \frac{I - E}{P} \cdot 1000;$$

$$** \text{ Rata migrației brute} = \frac{I + E}{P} \cdot 1000$$

intervalului ratei de 31-50‰, ceea ce reprezintă o pronunțată tendință de migrație a populației de referință.

Studiul fenomenului migrațional reclamă estimarea concomitentă a ratei migrării și respectiv a ratei emigrării populației (vezi tabelele nr. 7 și 8).

Tabelul nr. 7

Distribuția comunelor județului Vaslui în funcție de rata imigrării* populației (1977)

Rata imigrării	-5,0	5,1-10,0	10,1-15,0	15,1-20,0	Total
Cifre absolute	17	37	13	4	71
Cifre relative	23,9	52,2	18,3	5,6	100,0

$$* \text{ Rata de imigrare} = \frac{I}{P} \cdot 1000$$

Aproximativ 70% din totalul așezărilor rurale se concentrează în limitele de 5,1-15,0 ale ratei imigrării. Rata imigrării prezintă în general valori reduse, cu alte cuvinte efectivul celor sosiți și stabiliți în sat este relativ redus. Procesul de modernizare și de dezvoltare sistematizată a așezărilor rurale, tendința de urbanizare a ruralului vor determina creșterea ratei de imigrare a populației sau de „remigrare”.

Ceea ce caracterizează, în primul rînd, populația activă rurală este valoarea relativ înaltă a ratei emigrării, atestînd o proporție ridicată a plecărilor din comunitatea rurală în general, din cooperația agricolă în special. Peste 80% din comune prezintă o rată de emigrare cuprinsă între limitele de 20–40‰.

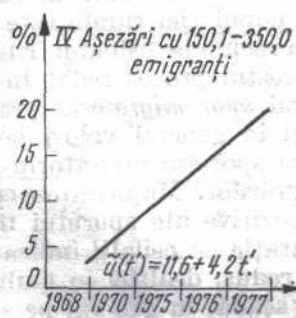
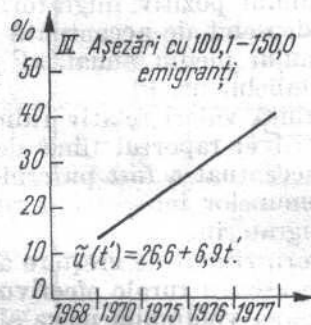
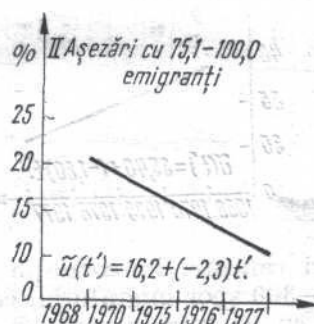
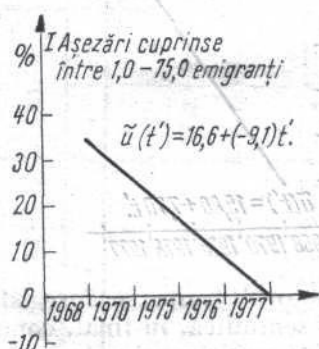
Tabelul nr. 8

Distribuția comunelor județului Vaslui în funcție de rata emigrării* populației (1977)

Rata emigrării	-20,0	20,1–30,0	30,1–40,0	40,1–50,0	50,0+	Total
Cifre absolute	4	32	26	8	1	71
Cifre relative	5,6	45,1	36,6	11,3	1,4	100,0

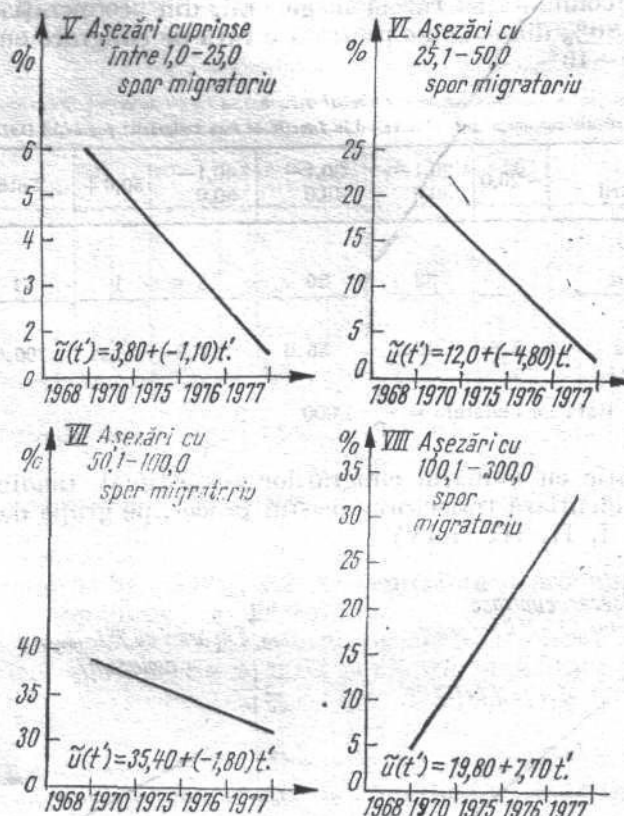
$$* \text{ Rata de emigrare} = \frac{E}{P} \cdot 1000$$

În corelație cu numărul emigrărilor s-a estimat tendința centrală liniară care evidențiază traiectoria acestui proces, pe grupe de intervaleuri (vezi graficele I, II, III și IV).

Potrivit acestei dinamici se remarcă tendința evidentă în scădere a emigrărilor în intervalele inferioare, paralel cu tendința de creștere accentuată a valorilor din limitele superioare de interval, confirmînd creșterea liniară a emigrărilor masive în corelație cu factorul timp.

O tendință relativ similară înregistrează și valorile indicatorului — spor migratoriu al populației (vezi graficele V, VI, VII și VIII).

Valori ridicate, în corelație cu factorul timp, se înregistrează la grupa 100—300 spor migratoriu, ceea ce semnifică, în final, concentrarea comunelor cu un număr mare al soldului pozitiv migratoriu.

Mișcarea populației rurale este deosebit de accentuată și din acest considerent am recurs la calculul ritmului mediu anual, al principalilor indicatori ai acestui proces redat în tabelul nr. 9).

Indicatorul *spor migratoriu* prezintă valori relativ ridicate ale ritmului mediu și în general valori pozitive, raportul fiind de +57/-14 comune. Ritmul sporului migratoriu accentuat a fost puternic influențat de ritmul emigrărilor. Majoritatea comunelor înregistrând ritmuri înalte și în general pozitive ale sporului migratoriu.

În comparație cu ceilalți indicatori, ritmul de creștere al populației este mult mai redus, de altfel în multe așezări rurale efectivul populației a continuat să scadă, în general pe seama volumului mare al migrărilor, conturându-se, este adevărat într-un stadiu incipient, dar aproape general, o tendință de depopulare rurală.

Migrația forței de muncă din rural a condiționat o mișcare în spațiu, geografică, a populației, deci o mobilitate rezidențială, cu toate implicațiile

Tabelul nr. 9

Distribuția comunelor (Jud. Vaslui) în funcție de corolația dintre ritmul mediu anual al sporului migratoriu, emigrări, populație medie, spor natural și totalul personalului muncitor (1977/1968)

Ritm mediu anual	-1		1,1-2		2,1-3		3,1-5		5,1-10		10,1-15		15,1+		Total	
	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-
Spor migratoriu	5 8,8	4 28,6	2 3,5	2 14,3	4 7,0	1 7,1	7 12,3	4 28,6	21 36,8	2 14,3	12 21,1	1 7,1	6 10,5	-	57 100,0	14 100,0
Emigrări	2 3,1	3 50,0	6 9,2	-	8 12,3	2 33,3	11 16,9	-	30 46,2	1 16,7	7 10,8	-	1 1,5	-	65 100,0	6 100,0
Populație	5 100,0	15 22,7	-	26 39,4	-	21 31,8	-	4 6,1	-	-	-	-	-	-	5 100,0	66 100,0
Spor natural	3 100,0	3 4,4	-	1 1,5	-	3 4,4	-	8 11,8	-	31 45,6	-	13 19,1	9 13,2	-	3 100,0	68 100,0
Personal muncitor	7 21,2	6 15,8	4 12,1	11 28,9	7 21,2	8 21,1	5 15,2	10 26,3	10 30,3	3 7,9	-	-	-	-	33 100,0	38 100,0

$$r = \sqrt[n]{\frac{P_n}{P_0}} - 1$$

sale economico-sociale și de adaptare la noul mediu social. Analizînd fluxurile migratorii ale populației din județul Vaslui, se remarcă atît o deplasare spațială în toate județele țării, în proporții și ritmuri diferite, dar și un coeficient de atracție diferit.

De exemplu, din efectivul de 117 810 personal muncitor existent în 1979, repartizat în funcție de ruta geografică a migrației, cca 70% lucrează în județul de reședință (Vaslui), 5,80% în Brașov, 5,76% în București, 5,60% în Galați, 3,63% în Iași, 3,13% în Constanța etc.

Cauzele și motivațiile migrației rural-urbane sînt multiple și ele apar în proporții diferite de la o zonă la alta, de la un grup social la altul, eterogenitate manifestată și în cazul subiecților anchetați. Migrația rural-urbană este determinată, în cea mai însemnată măsură, de migrația intersectorială, agricultură-industrie, ale cărei cauze și motivații sînt distincte și se corelează, în general, cu gradul de consolidare economică și socială a cooperativelor agricole de producție.

Investigațiile sociologice au mai scos în evidență evantaiul multi-dimensional al cauzelor și motivațiilor migrației forței de muncă din localitățile rurale, în general, spre centre urbane.

În acest sens, menționăm cîteva din cauzele și motivațiile cele mai generale: 1. noncorespondența dintre specificul pregătirii profesionale și postul oferit; 2. insuficiența locurilor de muncă cu profil neagricol în raport cu volumul solicitărilor; 3. unitățile existente în sat nu prezintă posibilități de calificare, condiții de promovare profesională și socială; 4. prestigiul profesional, poziția în colectivitatea rurală; 5. diferențieri în ceea ce privește nivelul veniturilor; 6. diferențieri în condițiile de muncă și gradul de confort al populației; 7. diferențieri privind rețeaua sanitară; 8. diferențieri privind rețeaua culturală; 9. diferențieri privind rețeaua de învățămînt; 10. modul de utilizare al timpului liber.

Procesul de urbanizare și de modernizare prezintă multiple implicații asupra grupului social din așezările rurale și asupra grupului familial în totalitatea sa. Determinanții psihologici acționează în direcția intensificării procesului migrațional, în special a celui de tip rural-urban (prestigiul în relațiile interpersonale, rangul social în colectivitatea satească). Privit prin prisma mobilității profesionale și sociale, procesul migrațional reprezintă un însemnat salt calitativ înregistrat de populația rurală prin dobîndirea unui statut social și economic superior.

În raport cu tipul social al migrației forței de muncă, cu statutul profesional, ocupațional, al populației rurale se conturează caracterul social și economic al grupului familial, structura socială a colectivității rurale.

Studierea structurii sociale a colectivității rurale s-a realizat la nivelul grupului familial (al gospodăriei) în funcție de determinanții sociali (statut educațional în corelație cu statutul profesional) și de determinanți economici (nivelul veniturilor pe surse de formare).

Din estimarea structurii sociale existente în 12 așezări rurale ale județului Vaslui (1979) cu diferite grade de dezvoltare cuprinzînd peste 3 580 gospodării, s-au desprins tipurile sociale redată în tabelul nr. 10 (vezi tabelul nr. 10).

Intensitatea frecvenței diferitelor tipuri de familii este dependentă de rata migrației, de statutul social al migrantului, de volumul resurselor de

Tabelul nr. 10

Tip de gosp. (X)	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	Total
Așezare rurală							
Com. Fălciu	22,53	8,91	6,65	22,37	21,71	17,83	100,00
Bogdănești	37,88	3,03	4,04	21,21	23,74	10,10	100,00
Rînzești	86,16	0,23	7,51	2,35	3,52	0,23	100,00
Odaia-Bogdana	43,70	1,68	15,97	17,65	3,35	17,65	100,00
Bozia	54,04	0,43	9,36	22,13	7,23	6,81	100,00
Copăceana	73,16	2,60	18,62	4,76	0,43	0,43	100,00
Com. Ghermănești	36,24	0,70	4,47	30,71	9,65	18,24	100,00
Com. Arsura	51,69	—	4,80	17,52	6,78	19,21	100,00
Com. Al. Vlăhuță	34,33	0,86	4,72	35,62	7,73	16,74	100,00
Morăreni	21,57	—	4,90	48,04	7,84	17,65	100,00
Buda	24,06	0,75	8,27	39,10	1,50	26,32	100,00
Ghicani	25,88	1,18	2,35	49,42	2,35	18,82	100,00

- X₁ — Gospodării ale cooperativilor agricoli (membri C.A.P. și ai asociațiilor economice intercooperatiste);
 X₂ — Gospodării muncitorești agrare (I.A.S. și S.M.A.);
 X₃ — Gospodării mixte agrare (I.A.S., S.M.A., C.A.P. și asociații intercooperatiste);
 X₄ — Gospodării mixte (muncitorești-agrar, agrar-muncitorești);
 X₅ — Gospodării nonagrare;
 X₆ — Alte gospodării (pensionari).

muncă din colectivitatea rurală, de nivelul de industrializare al județului, de stadiul dotărilor tehnico-edilitare ale așezării rurale, de amplasarea acestora pe lângă centrele industriale și urbane. Proportia familiilor cu statut social-economic superior (muncitorești, intelectuale și mixte) se prezintă în corelație cu tradițiile muncii industriale, cu trăsăturile proprii psihologiei colectivității urbane. Efectivul familiilor cu caracter agrar este dependent și de gradul de dezvoltare economică și organizatorică a unităților din agricultura cooperatistă.

Ponderea familiilor cu caracter agrar, mixt și nonagrar este dependentă de tipul social-economic al așezării rurale, de gradul de sistematizare a satului, de poziția geografică, deci de distanța de centrele industriale, de nivelul de dezvoltare a zonei, de tipul mobilității sociale a populației respective etc.

Privită în dinamică, structura socială a colectivității rurale manifestă o eterogenitate de tipuri la nivelul grupurilor familiale, determinate de factorii obiectivi enunțați, printre care trebuie subliniați industrializarea și cooperativizarea agriculturii.

Investigația sociologică a depistat ritmul și amploarea mereu crescândă în toate așezările rurale cercetate a familiilor de tip muncitoresc (industrial) și mixt, și, în consecință, reducerea ponderii celor cu caracter agrar, confirmând o dată în plus dezvoltarea multilaterală a economiei României, a tendinței industrializării și urbanizării ruralului, a ștergerii treptate a diferențierilor sociale dintre oraș și sat.